

Zpráva ze služební cesty do SRN

Místo: Bundesarchiv, Berlín, Německo

Termín cesty: 23. 4. - 25. 4. 2007

Účel cesty: Studijní pobyt v rámci vládního projektu Dokumentace osudů aktivních odpůrců nacismu, kteří byli po skončení druhé světové války postiženi v souvislosti s opatřeními uplatňovanými v Československu proti tzv. nepřátelskému obyvatelstvu a v rámci dokončení grantového úkolu Nacistická okupační politika v Protektorátu Čechy a Morava 1943 - 1945

Účastník cesty:

PhDr. Zdeňka Kokošková, vedoucí 3. oddělení
Národního archivu

Jiří Bernas, pracovník 5. oddělení

Zprávu podává: PhDr. Zdeňka Kokošková, Jiří Bernas

Datum vyhotovení: 11.5.2007

Podpis ředitelky Národního archivu:

Část všeobecná

Pracovní cestu do Berlína jsme zahájili v pondělí 23. dubna 2007 v 8.16 hod. odjezdem vlaku z Hlavního nádraží v Praze. Státní hranici vlak překročil zhruba v deset hodin. Na nádraží Berlin - Hauptbahnhof jsme dorazili ve 13.12 hod. Ubytování jsme měli zajištěno v privátu v Berlíně - Kreuzbergu na Eylauerstrasse 25.

Cílem služební cesty uskutečněné v rámci projektu Dokumentace osudů aktivních odpůrců nacismu, kteří byli po skončení druhé světové války postiženi v souvislosti s opatřeními uplatňovanými v Československu proti tzv. nepřátelskému obyvatelstvu vyplývajícího z usnesení vlády č. 1081 z 24. 8. 2005 byla rešerše v osobních fondech Spolkového archivu v Berlíně a seminář pořádaný týměž archivem k uchovávání databází z druhé světové války.

Služební cestu jsme ukončili ve středu 25. dubna 2007, kdy jsme odjeli vlakem v 16.46 hod. z Hlavního nádraží v Berlíně. Státní hranici jsme překročili před 20. hodinou a na Hlavní nádraží v Praze jsme dorazili přibližně v 21.34 hod.

Část odborná

a) rešerše v Bundesarchivu

Vzhledem k časově velmi omezenému pobytu v Berlíně bylo naším předním úkolem prostudovat pozůstalosti německých antifašistů z ČSR. **NY 4108, NY 4427 - Nachlass Schenk Florian, NY 4120 - Nachlass Kneschke Karl a NY 4299 - Nachlass Dölling Rudolf.** Posledně uvedená pozůstalost je však archivně nezpracovaná, a proto nám nebyla předložena ke studiu.

1) NY 4108, NY 4427 - Nachlass Schenk Florian

Florian Schenk, 15.12.1894 - 20.9.1957. Člen předválečné KSČ, poslanec NS ČSR, okupaci prožil v anglickém exilu, po válce odešel do Sovětské okupační zóny - Saska budovat demokratické (socialistické) Německo. Pozůstalost tvoří biografický materiál, studie, projevy a články k dějinám dělnického hnutí v ČSR, bohatá soukromá i úřední korespondence (zejména z jeho činnosti ve vrcholných orgánech FDGB - zemědělskolesnická sekce).

2) NY 4120 - Nachlass Kneschke Karl

Karl Kneschke, 28.1.1898 - 16.2.1959. Člen předválečné KSČ, okupaci prožil v anglickém exilu, po válce odešel do Sovětské okupační zóny - Saska budovat demokratické (socialistické) Německo. Pozůstalost tvoří biografický materiál, dokumenty z emigrace (projevy, stati, publikace, tisky - Einheit), soukromá korespondence i úřední spisy z jeho poválečné činnosti v Sasku.

Ve zbývajícím čase byly studovány inventáře dalších fondů, jež se rovněž dotýkají problematiky německých antifasistů. Jedná se zejména o fondy DY 57 - Komitee der Antifaschistischen Widerstandskämpfer der DDR, Sg Y 30 - Erinnerungen, V-237 - Bürgerlicher Krieg in Spanien apod.

Ve Spolkovém archivu byly zároveň objednány kopie dokumentů ze studovaných fondů.

b) pracovní setkání k archivaci a užívání dokumentů partnerských organizací nadace „Připomínka, odpovědnost, budoucnost“

Seminář, který se konal 24. dubna a jemuž poskytlo prostory Umweltforum Berlin, připravil Spolkový archiv a předsednictvo nadace „Paměť, odpovědnost, budoucnost“.

Partnerské organizace Nadace působící v zemích bývalé východní Evropy shromáždily v průběhu odškodňování za nucené a otrocké práce i jiná nacistická bezpráví rozsáhlou dokumentaci, často značné historické hodnoty, která bude předmětem systematického posuzování a předávání do jednotlivých národních archivů. Zároveň zmíněné organizace spravují i rozsáhlé databáze s velmi zajímavými údaji, které je nutné uchovat pro budoucnost a postupně zpřístupňovat pro badatelskou veřejnost u nás i v zahraničí.

Společným jmenovatelem všech příspěvků semináře bylo zdůrazňování obecného pochopení historické hodnoty dokumentů vzniklých z činnosti partnerských organizací a z toho vyplývající zájem na vědeckém využití všech relevantních informací.

V rámci této služební cesty do Berlína se nám podařilo navštívit také výstavu dokumentů připravenou vídeňskou organizací ESRA v Českém centru *Fluchtlingshilfe jn Prag 1933-1939*, která zachycuje pomoc německé antifašistické emigraci v tehdejší Československu.